

Фондация
Будителките

Социологическо проучване „Чуй Гласа ми“ по поръчка на Фондация „Будителките“

Доклад: Домашното насилие, институциите и обществото. Резултати от социологическо проучване сред пострадали от домашно насилие

Проучването е проведено сред членовете на Фейсбук групата „Не си сама заедно срещу насилието“ - най-голямата активна онлайн общност за помощ и съвет за пострадали от домашно насилие, управлявана от Фондация „Будителките“.

Дата на публикуване: 12 юни 2025

Автори: Гергана Ненова и Вероника Димитрова - социолози, преподаватели в катедра „Социология“ в СУ „Св. Климент Охридски“

Основни изводи от изследването:

1 Физическото насилие далеч не е единствената форма на тормоз

а) Най-често разпространените типове насилие са: психическо насилие 93%, физическото насилие (61%) и принудителното ограничаване на личния живот, личната свобода и личните права (60%).

2 След жените децата са другата основна жертва на насилие

а) 46% посочват, че децата им са потърпевши от насилие;

б) 51 % посочват, че най-често свидетели на насилие са децата;

в) тъкмо жените с деца под 18 годишна възраст по-често търсят институционални форми на защита и подкрепа за себе си и децата си.

3 За 85 % от напусналите насилника насилието продължава и след раздялата в разнообразни форми на тормоз

а) Водещият тип насилие е психическото, но също така налице са високи нива на тормоз в Интернет, следене/причакване;

б) Водене на дела с насрещни обвинения в насилие или по повод родителските права и др.

4 Оценка на работата на институциите

а) 74% от респондентите смятат, че държавните институции си затварят очите пред насилието и насилниците, а 70% не са съгласни с това, че пострадалите от насилие са защитени.

5 Оценката на респондентите на петте най-използвани държавни институции: полицията, районен съд, прокуратура, ОЗД и номер 112

а) Най-високо оценявана от тях е работата на номер 112, а най-проблематична – тази на полицията и на ОЗД;

б) Половината от респондентите, обърнали се към полицията, оценяват работата ѝ като бавна, 61% оценяват ефективността ѝ като лоша и 56% оценяват предоставената от нея подкрепа като лоша;

с) Отговорите демонстрират недоволство от работата на полицията, като се споменават различни нарушения – неиздаване на протокол, корупция, липса на реакция при нарушаване на заповедта за защита, омаловажаване на проблема, оповестяване на детайли от случая и т.н.

6 Оценка на работата на Районните съдилища

а) Повече от половината от респондентите оценяват като бавна работата на районния съд. Данните относно опита със съда показват, че обичайният срок за получаване на решение за дело по ЗЗДН и НК е повече от 1 месец (при 36 от 53-ма респонденти);

б) Основен проблем на потърсилите закрила от съда е доказването на насилието – 70% от взаимодействията със съда са имали трудности в доказването му в съда – липса на свидетели, непризнаването на доказателства под формата на съобщения, снимки и видеа, negliжиране на документи и доказателства от съда, обвинения в насилие от страна на насилника, и особено невъзможността за доказване на психическо и сексуално насилие в съда;

с) Допуска се наличието на подкупи на психолози и съдии от насилника, влияние на насилника или неговите роднини върху съда, лъжи на насилника, протакане, а всичко това, съчетано с липсата на подкрепа, напр. липса на средства за адвокат и др., често води до неблагоприятен резултат за пострадалите в решенията на институциите.

7 Проблеми, свързани с прилагане на заповедта за защита

а) Повече от половината от респондентите със заповед за защита твърдят, че не са се чувствали добре защитени от нея;

б) При две трети от респондентите със заповед за защита насилникът е правил поне един опит за нарушаването ѝ;

с) Същевременно повече от половината от пострадалите, при които е имало нарушаване на заповедта, декларират, че не са получили подкрепа от страна на полицията при нарушаването ѝ;

д) Още по-фрапантен е фактът, че при 35 констатирани случаи на нарушаване на заповед в 28 случая не е последвало наказание за насилника.

8 Оценка на защитата, предоставяна от ЗЗДН

а) По-голяма част от респондентите, но все пак по-малко от половината (48%), я оценяват като лоша;

б) Най-често прилаганите мерки по ЗЗДН са насочени към предпазване на пострадалия от насилника, а най-рядко прилаганата е насочване на пострадалите лица към специализирани услуги за защита, помощ и подкрепа или програми за възстановяване;

с) Най-високо са оценени следните промени в ЗЗДН: възможността за подаване на молба за домашно насилие до 6 месеца след преживяно насилие и забраната насилникът да контактува с пострадалия от насилие (вкл. чрез имейли, по телефона и др.);

д) В последните две години е настъпило подобрене в защитата по ЗЗДН, но то е слабо – сезиралите институции преди по-малко от две години и напуснали насилника в по-малка степен подкрепят твърдението „Държавните институции си затварят очите пред насилието и насилниците“. Подкрепата на твърдението „Законът (ЗЗДН) не действа добре“ намалява сред напусналите насилника по две години и обърнали се към институции.

9 Нужди

а) Причини за отлагане на напускането на насилника:

Най-честите са надеждата за промяна (58%), липса на увереност и срам (47%), стремеж за запазване на семейството (37%) и притеснения за децата (38%). Други включват страх, че ще им бъдат отнети децата (29%), липса на финансови средства (26%) и недоверие в институциите (25%).

б) Нужди при напускане:

Най-често се посочват по-ефективни институции (55%), строги наказания (52%), безплатна психологическа (51%) и юридическа помощ (41%), защита от насилника (48%) и финансова подкрепа (29%).

с) Проблеми след напускане:

Много от напусналите преживяват продължаващ тормоз и страх (68%), тревожност и несигурност (66%), психологически проблеми (51%), финансови затруднения (40%), здравословни проблеми (32%) и липса на подкрепяща среда (26%).

10 Децата след раздялата

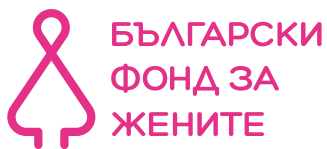
а) 69,4% от всички участници в изследването споделят разбирането, че споделеното родителство е в ущърб на пострадалите от домашно насилие;

б) 53% от тях оценяват като лоша или много лоша комуникацията с насилника във връзка с децата, 12% споделят, че насилникът не общува с децата, и само 5% оценяват тази комуникация като добра или много добра;

с) Сред най-често срещаните проблеми е настройването на детето от страна на насилника (27%), вменяване на вина за родителско отчуждение (22%), неспазване на режима (18%), липса на интерес на насилника към детето и неплащане на издръжка.

Проучването се осъществява с финансовата подкрепа на семейна Фондация „Лъчезар Цоцорков“. Изявленията и мненията, изразени тук, принадлежат единствено на Партньора, Фондация „Будителките“, и не отразяват непременно вижданията на семейна фондация Лъчезар Цоцорков“ или нейните партньори.

Събитието по обявяването на резултатите се осъществява с финансовата подкрепа на Български фонд за жените и Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на БФЖ, ЕС, Генералната дирекция „Правосъдие и потребители“ на Европейската комисия или на ЕК. Нито БФЖ, нито ЕС, нито ЕК и нейните структури могат да бъдат държани отговорни за тях.

**Съфинансирано от
Европейския съюз**